

אוצר חכמה

גליון
ע'

פורים
כי תשא
תשפ"ה

מאוצר המנוצר - נגזי רשימותיו וכתבי ידיו
של הגה"ח רבי ישכר דוב ענגלענדער זצ"ל
בעל מחבר ספרי בשערי ישכר

אוצר של יראת שמים

במאוד אני מקווה שכבר למדת הקדושות של פורים בס' קדושת לוי שהם מלאים אהבת ד' על כל גדותיו עד שנשפך גם לתוך האדם ובפרט בקדושה ראשונה וקדושה רביעית, ובוודאי כשמו כן הוא שמקדש את האדם הגם שפורים הוא זמן שמחה מ"מ הכל צ"ל באופן של קדושה וטהרה ולשמוח בהניסים שעשה הקב"ה לנו ועיי"ו לקבל את התורה באהבה.

מה ששותין בפורים עד דלא ידע הלא אין לנו רק כוונה אחת לקיים המצוה שציונו חכמינו ז"ל חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בלי שום חשבונות רק לעשות נחת רוח להבורא ית"ש, ובעיקר הדברים נראה שלאחר שאדם שותה ניכר שפלותו דנכנס יין יצא סוד שהוא הפנימיות והרי אדם עפ"י רוב החיצוניות הוא בסדר אך הפנימיות צריך לרחמים גדולים ועיי"ו ששותין נתגלה הפנימיות ומתבונן שצריך לבקש הרבה שיתקרב עכ"פ קצת להשי"ת, ואמרתי בדרך רמז מה שאומרים הל' כל הפושט יד מהו הלשון פושט יד, ואפ"ל שפושטין האותיות של יד והוא י' ד' דהיינו יוד דלת ודלת הוא האותיות של דלת והיינו כשמבקשים מהשי"ת צריך האדם לידע שהוא עומד עדיין אצל הדלת ועדיין לא התחיל ליכנס לעבודת השם, כך הוא דרך הישר שכ"א יחשוב על עצמו שעומד אצל הפתח וחבירו כבר נכנס בפנים והו"ו י"ד - יו"ד דלת שיווד צריך לחשוב שעומד אצל הדלת ולא התחיל ללמוד או להתפלל לא מיניי ולא מקצתי וזקוק לרחמים גדולים ואז נותנים לו, והוא כמו ששמעתי מדודי הראש ישיבה ז"ל שכ"ק מרן ז"ל ישב פעם לפני סליחות ואמר בדמעות, אומרים בסליחות כדלים וכרשים דפקנו דלתיך א ארימאן דארף אויך וויסען ווי אזוי צו קלאפען טאמער וועט ער קלאפען און קלאפען וועט מען זיך בייזערען, אזוי קלאפט מען, ופי' דודי ז"ל הכוונה שיש נ"מ באיזה אופן דופקים על הדלת יש מי שדופק באופן כזה שמבקש מה שמחויבים לו ועיי"ו דופק בכח ובחוזק ולאדם כזה רוגזים עליו אבל מי שדופק באופן כזה שיוודע שאין מגיע לו כלום והכל הוא רק מתנת חנם מצד הנותן המשך בעמוד אחרון <<<<

אוצר פנינים

סעודת שושן פורים תשנ"ה

מרשימות הנוכחים הר"ר שלו' צבי דים והר"ר יוא' הערש פרידמאן

בשכר עצתו של ממוכן להרוג את ושתי אין מכים בעת הזכרת שמו

ו ייאמר ממוכן לפני המלך והשרים.

יש לבאר מה שאין מכים בעת אמירת 'ממוכן' כמו באמירת 'המך', שהרי אמרו חז"ל (מגילה יב:) שממוכן זה המן. אפשר, שנותנים לו שכר על שמעצתו וזו נגרמה טובה לישראל, שעיי"ו שנהרגה ושתי הומלכה אסתר במקומה. ושכר גדול הוא, שהרי כתבו הספרים (עיי"ו ספר רוח חיים סי' תרצו ס"ט), שהמן מרגיש כשמכים אותו.

מרדכי לא השתחוה כי ה' בדרגה עילאה

וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעים ומשתחוים להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה.

יש לבאר, לפי הידוע דכל מקום שנוכר במגילה 'המלך' סתם, הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואיך נבאר פסוק זה דכתיב שצוה המלך להשתחוות להמן. ונראה, דהנה בגמ' (מגילה יב:) אמרו, 'מפני מה נתחייבו שונאי ישראל שבאותו הדור כליה, מפני שהשתחוו לצלם'. ומקשי, 'וכי משוא פנים יש בדבר', ומשני, 'הם לא עשו אלא לפנים, אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים'. והוכיחו מזה התוס' (עיי"ו ג. ד"ה שלא) שהצלם לא היה עבודה זרה ממש, אלא אנדרטי לכבוד המלך, דאל"כ היה להם למסור עצמם על קידוש השם. ולפי"ז אתי שפיר שצוה הקב"ה להשתחוות להמן, דכיון שהיה דבר סכנת נפשות, הרי אסור לאדם למסור את נפשו למיתה כשאינו מחויב.

ומה שמרדכי לא השתחוה הוא מידת חסידות לפנים משורת הדין, ועיי"ו שכתוב בספר זכרון זאת

אוצר פנינים

כי תשא

והלחת מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת (לב טו).

הענין שלוחות הראשונות היו מעשה אלקים והשניות פסלם משה

באבן עזרא כתב, 'מעשה אלקים', שהיו ככה [כמות שהם] כמידה הראויה נבראים [שנבראו כפי גודלם הראוי]. והזכיר זה, בעבור שהלוחות השניים פסלם משה [דהיינו שהוצרך לפסלם כיון שלא נבראו כמידתם הראויה], וכן כתב הרשב"ם.

ואפשר לבאר הענין בזה, על פי מה דאיתא מ"ק מרן מהר"י זי"ע מבעלזא, לבאר הפסוק בתהלים (פס א) 'כי אמרתי עולם חסד יבנה', דהנה אי אפשר לבנות בעצים ובאבנים אלא אם כן עוקרים את העץ והאבן משרשם ומקורם. ושורש העולם הוא חסד כדפירש רש"י (בראשית א א), שהקדים הקב"ה מידת רחמים ושיתפה למידת הדין בבריאת העולם, וזה שאנו מבקשים, 'עולם חסד יבנה', שיוצק החסד משרשו ויושפע לעולם. וזהו בחינת בנין, כמו שנעתקה האבן משרשה כדי שתהיה ראוי לבנין.

ולפי זה יבואר עניינם של הלוחות כמין חומר, שהלוחות הראשונות היו 'מעשה אלקים', ר"ל, שהיו במידת הדין, וע"כ לא נעתקו משרשם, וכנ"ל מהאבן עזרא שמתחילה נבראו כמידתם הראויה, אבל כשחטאו ולא היו ראויים מצד מידת הדין לקבל את הלוחות, הוצרך משה לשברם, וע"כ אמר הקב"ה למשה על הלוחות השניות, 'פסל לך', דהיינו שהם מצד החסד, וע"כ צריך לפסלם ולהעתיקם משרשם, שיהיו בבחינת חסד כנ"ל.

בחטא העגל נעשה פירוד לבבות, ולכן שבר משה את הלוחות כדי שיבוא ע"י זה מידת השכחה לעולם

איתא בגמ' (עירובין נד), אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב, 'חרות על הלוחות', אלמלא לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל. ופירש רש"י (שם ד"ה א), ד'חרות' משמע חקוק ואינו נמחק לעולם, על ידי הלוחות היתה תורה חקוקה לישראל מהשתכח מהן עולמית.

אפשר לבאר בזה, דאיתא מהמגיד מדובנא עה"פ (דברים לב יח) 'צור ילדך תשי ותשכח אל מחוללך', וכדרכו מבאר ע"פ משל, ותו"ה, שהקב"ה עשה את מידת השכחה לטובת האדם, שאם אדם מצער או לקח ממנו וכדומה, יוכל לשכוח, אמנם האדם לוקח טובה זו של מידת השכחה ומתנהג בה כנגד הקב"ה, וכדמסיים, 'ותשכח אל מחוללך'.

ולפי זה נבוא לבאר את דברי חז"ל, דהנה אם לא היו חוטאים בחטא העגל לא היה צורך במידת השכחה, שהרי בשעת מתן תורה היו כל כלל ישראל באחדות גמורה, כמו שפירש רש"י בפרשת

מעשה רק כדי להראות כח התשובה אף לרבים, והנה ידוע (והזיק ח"ג קכב), שהתשובה היא כנגד עולם הבינה, והיינו שלאחר התשובה נעשה האדם חביב כבן להש"ת, וע"כ בינה אותיות בן - יה (תניא אגרת התשובה ח-ט), וכן ידוע שישנם חמשים שערים בבינה, והם שערי התשובה בהם יכנס האדם ע"י תשובתו. ועוד מצינו, ששורשם של הלויים הוא בבינה (פע"ח שער השבת כב), וע"כ הם עוררו את ישראל לתשובה, שע"י נגינתם בבית המקדש באו הרהורי תשובה לבעל הקרבן (כדאיתא במאור ושמש שמיני ד"ה וישא אהרן).

ועל פי זה יש לומר, שלאחר החטא אמר משה רבינו לשבט לוי, לעורר את בני ישראל שיעשו תשובה, והוא שאמר משה, 'מי לה' אלי, ומיה, ויאספו אליו כל בני לוי, שהם ממידת הבינה כנ"ל. ורמז לך, 'לוי' עם האותיות והכולל הוא בגימטריא חמשים, לרמז, לחמשים שערי בינה שהוצרכו לאחוז בהם, וע"כ אמר להם, 'עברו ושובו משער לשער במחנה', כלומר, שיעברו במחנה ויכניסו את ישראל בשערי התשובה, וע"כ כתיב 'משער לשער' דייקא, כדי לרמז לענין זה, וכל זה היה כדי להורות לדורות, שאף רבים שחטאו יש להם תקנה בתשובה.

ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדולה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם (לב ל).

אכפרה בעד חטאתכם. אשים כופר וקנוח וסתימה לנגד חטאתכם להבדיל ביניכם ובין החטא: (רש"י)

מאחר שמשה הכיר ביותר עד כמה שחטאו לפני ה', לכן היה צריך שוב לעלות ולבקש כפרה על חטאם

יש להקשות, דלעיל (פסוק יד) כתיב 'וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו', ולמה היה צריך משה לעלות אל ה' כדי לכפר בעד חטאתם. ואפשר לומר בפשטות, דהנה איתא באור החיים הק' שם וז"ל, ירצה שלא ניחם אלא על הרעה אשר דיבר דהיינו לכלותם, אבל יש עדיין רעה אחרת שלא ניחם עליה, והם הדברים הרעים אשר סבבם העגל כידוע, ע"כ. ואתי שפיר שמשה רבינו עלה למרום כדי לכפר על הדברים הרעים שסבבם העגל.

ויש לומר עוד, בהקדם הערה שהעירו בספה"ק (ראה ורע קודש, פרה), דאיך אמר משה 'חטאתם חטאה גדולה', הרי משה טרח לכפר את חטאם, וא"כ מדוע הגדיל את החטא. ויש לפרש כוונת משה ע"פ מה דאיתא מהבעש"ט הק' זי"ע עה"פ (תהלים צד א) 'אל נקמות ה' אל נקמות הופיע', היינו שהנקמה היא בכך שהקב"ה מופיע מגדולתו על האדם ואז מבין ומשיג כנגד מי חטא ואין לך עונש גדול מזה, וביאר ע"פ משל לבן כפר חטא למלך וכו', ונזכר לעיל בפרשת בשלח (טו ט), עיי"ש. ולפי זה יש לומר שמשה אמר אל העם, 'אתם חטאתם חטאה גדולה', היינו למעליותא, שעתה הכירו יותר בגודל החטא לפני מי חטאו וצריכים יותר כפרה, ולכן אמר, 'אעלה אל ה' אולי אכפרה', היינו שמאחר שמכירים יותר עד כמה חטאו חטאה גדולה לפני ה', צריך הוא שוב לעלות ולבקש כפרה על חטאם לפני ה'.

יתרו עה"פ (לעיל יט ב), 'ויחן שם ישראל', כאיש אחד בלב אחד. אמנם ע"י החטא, נפרדו הלבבות, וכמבואר ברש"י עה"פ (שם לב א) 'עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו', אלהות הרבה איזו להם. דהיינו שכל אחד רצה אלהות אחרת, ולא השתוו ביניהם. וכיון שהיה פירוד לבבות, הוצרך להיות בעולם מידת השכחה שישכח כל אחד מה חבריו עשה לו, ולכן שבר משה רבינו את הלוחות, כדי שיבוא ע"י זה מידת השכחה לעולם. ועל זה אמר לו הקב"ה (שם לד א) 'אשר שברת', ודרשו חז"ל (שבת פז). 'ישר כח ששיברת, כיון שאם יש פירוד חלילה, אין קיום לעולם בלי מידת השכחה.'

ויאמר אהרן אל יחר אף אדני אתה ידעת את העם כי ברע הוא (לב כב).

ביאור תשובתו של אהרן למשה על עשיית העגל

יש להבין, מהי תשובתו של אהרן למשה, ועוד יש לדקדק, מדוע נקט, 'אתה ידעת', בלשון עבר, ולא בלשון הווה, 'אתה יודע'.

ויש לומר בדרך אפשר, שאהרן הכהן רצה ללמד זכות על ישראל לבל יחרה אפו בהם, והענין הוא, דהנה איתא באריכות בספה"ק (מאור עינים תהלים ד"ה כל כבודה, אוהב ישראל תצוה ד"ה ואתה תצוה, ישמח ישראל שם ד"ה ואמר רבינו) עה"פ (לעיל כו ט) 'אתה תצוה את בני ישראל', שתפקידו של משה רבינו היה לצוות ולחבר את בני ישראל לאביהם שבשמים, שהוא היה בחינת הדעת המחברת, עיי"ש בדבריהם.

ולפי זה יש לפרש, 'אתה ידעת', מלשון חיבור, ור"ל, הוצרכת בעבר כמה וכמה פעמים לקשר ולחבר 'את העם' לאביהם שבשמים, ולא היה די בפעם אחת בלבד, 'כי ברע הוא', ר"ל, מפני שיצר הרע עומד בכל פעם להפריד בין הדבקים, ומהאי טעמא נמי חטאו, וכדאיתא בתרגום יונתן וז"ל, 'ואמר אהרן לא יתקיף רוגזא דרבוני, אנת ידעת ית עמא ארום בני צדיקיא אינון ברם יצרא בישא הוא דאטעינון'.

ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, ויאמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרבו, ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש (לב כו-כח).

אמר משה רבינו לשבט לוי, שיעברו במחנה ויכניסו את ישראל בשערי התשובה

אפשר לבאר הלשון, 'משער לשער', ע"פ מה שאמרו חז"ל (ע"ז ד-ה), לא ישראל ראוין לאתו

אוצר הזמנים

לימוד הלכות פסח לפני סעודת פורים – שלושים יום קודם התג

כתב הרמ"א טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה וסמך לדבר ליהודים היתה אורה ושמחה ודרשינן אורה זו תורה ובפרט הל' פסח, וקשה הלא איתא בבדיקת חמץ שלא ילמוד לפני הבדיקה שמא ישכח מלבדוק, ויחשוש גם כאן שמא ישכח ממצות משתה ושמחה.

לשמה עם פניות וכדומה שע"ז נפרד מדביקות בד' וע"י אור הנר זוכין לתקן הכל לעשות מהם כולו מצוות, ובוזה יובן נמי **הקושיא השלישית**, דלכן נקט בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ לרבותא שאף אם הדרך להכניס שם חמץ יכול לעשות מהם מצות ע"י תשובה מאהבה וכ"ש אם הוא רק לפרקים אין בזה חדוש כ"כ, וכ"ז שייך לפני שאוכלין שאכילה הוא מהדברים שהדרך הוא להכניס שם חמץ **שאפשר להתגשם ע"י האכילה**, ויש לראות מקודם לעשות תשובה מאהבה שיהי' תיכף רק לש"ש בלי חורין וסדקין **ושפיר הוה הכנה להסעודה כשלומה בכונה זו וע"ז יאכל בקדושה וטהרה ולכן לא שייך לאסרו.**

ג] ובפשוט נראה ואולי כבר כתבנוהו דאיתא בהפוסקים מובא במ"ב סי' ז' **דהאיסור הוא רק בביתו אבל הלומדין שיעור הלכה בביהמ"ד אחר התפלה מותר דהלא יהי' מוכרח בוודאי לבא לביתו**, ואפ"ל **דבפורים שבאים הרבה בנ"א עם משלוח מגנות ולקבץ מצות הוה ביתו כמו בית המדרש**, שבנ"א יזכירו אותו לאכול הסעודה, אך מבואר שם דפולא אסור דחיישי' בכל גווי דלמא אתי לאמשוכי, וא"כ פשוט שאין לפלפל לפני הסעודה, וזה נרמז במה שאומרים בהקרבן תחת פלפול יגיע לקח' טוב.

ד] ונראה לומר לפי מש"כ הבאר מים חיים בפר' צו לבאר לשון הגמ' כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה, ולמה נקטו ל' העוסק ולא הלומד וע"ש שביאר באריכות שהל' עסק היינו שדורש ומבקש בלבו כל ענין עשייתה ומתעסק בה בכל לבו לעשותם כי חפץ בה ובאונס גדול נמנע מפני שגלינו מארצינו ואין המקום גורם לזה, ובוזה אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי' ונותן לו שכר עולה חטאת וכל הקרבנות, ולפי"ז אפ"ל שכאן נמי נקטו הלשון לעסוק מעט בתורה והיינו **שלפני הסעודה יעשה בעצמו חשבון כמה תורה צריך לבטל מחמת הסעודה ובפרט אם ישתה ומי יודע כמה מצוות יתבטלו ע"י שתייתו שנמשך זמן רב והגם שזהו רצונו ית' אבל מאוד הי' חפצו ללמוד תורת ד' שת"ת כנגד כולם וע"ז המחשבה יהי' נחשב כאילו למד כל הזמן ולכן כתב כאן הרמ"א הלשון **טוב לעסוק היינו שלא ילמוד רק יתבונן בעסק התורה ויחשב לו כאילו למד.****

א] ואפ"ל שמתחילין ללמוד מס' תכ"ט שכתב המחבר שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום, וכתב הרמ"א והמנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח, ובפשוט ק' להבין השייכות מדברי הרמ"א לדברי המחבר שהרי אין זה מהלכות הפסח, אך אפ"ל דהרמ"א הי' ק' לי' קושייתנו שאם מתחילין שלושים יום הי"ז צ"ל ביום הפורים קודם הסעודה, והאיך מותר לזה, ולכן כתב תיכף שהמנהג לקנות חטים **וכשילמוד זה תחל תיכף לקבץ לצדקה ולא ימשך בלימודו.**

ועוד אפשר להוסיף דידוע שהמאור עינים הי' בתפיסה כדי שע"ז ירגיש הצער של השבוי ועסוק יותר בפדיון שבויים כידוע שהי' עוסק בזה, וכע"ז אומרים להיפך שאדם עשיר צריך שיהא לו בהרחבה שאם יצמצם יחשוב שגם העני יכול לצמצם ואם יהא לו בהרחבה אז יתן גם לעני שיהא לו בהרחבה והי"ה **כאן שכיון שצריכין ליתן לעניים חטים ע"כ צריך הוא לאכול מיד וא"כ יחלק ברוח נדיבה**, וכן אמרו בבעלזא שהמחלק נוטל לעצמו מקודם שיתן בעין יפה וא"ש דבדברי הרמ"א לא ימשך בלימודו.

ב] ונראה לומר דאיתא בשו"ע סי' תל"א בתחלת ליל י"ד בניסן בודקין את החמץ לאור הנר בחורין ובסדקין בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ, וצ"ב בכמה דברים א' הלשון בודקין את החמץ שהל"ל בודקין החורין וסדקין שלא יהי' שם חמץ, ב' צ"ב מהו החילוק בין חורין לסדקין, ג' צ"ב מה שדייק המ"ב שדרך להכניס הוא לאו דוקא דאף שאין דרך להכניס שם חמץ רק שמתמשים שם לפרקים בחמץ חיישי' שמא הכניס שם חמץ ולא אדעת'. והנראה בזה דידוע **דחמץ רומז להיצה"ה**, והרי פסח הוא זמן של תשובה מאהבה שאז נהפך מהזדונות לזכויות, ולכן בודקין את החמץ האם נשאר עדיין חמץ או נתהפך לזכות ואז אין רוצין לבער אותו שאדרבה ישאר אצלו, לאור הנר היינו התורה דאורה זו תורה, שע"י התורה זוכין לאהבה כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים וע"ז מהפכין הכל לזכויות, **ובקושיא השני** י"ל בחורין ובסדקין היינו חור הוא מקום חלל שאין שם תורה ויראת שמים, וסדק היינו שליכא שם חלל רק שיש סדק שמפריד בין הדבקים היינו שהתורה הוא שלא

ה] וקצת אפ"ל דכשימשיך בלימודו ילמוד בסמיך תל"א ששם נאמר שאין ללמוד לפני בדיקת חמץ משום טעם שמא ימשך בלימודו, ויקשה לו מאי שנא סעודת פורים מבדיקת חמץ וע"ז זה יזכור שגם עכשיו יש מצוה של משתה ושמחה ולכן יפסיק בלימודו ויתחיל במצות היום.

ועדיין צ"ב, ובאמת יש רמז בהפסוק שילמוד תחלה כדכתיב אורה ושמחה והרי אורה זו תורה הרי שצ"ל לפני השמחה אך עדיין ק' על הפסוק למה לא חיישי' שישכח מללמוד, והנראה לומר דדוקא בבדיקת חמץ שייך החשש שע"י לימוד התורה שצ"ל לשמה לשם דביקות הבורא כדאיתא ביושר דברי אמת ושפיר יש לחשוש שמכח גדול דביקות הבורא ישכח לגמרי מהחמץ שהוא היצה"ר שיבטל ממצויאות לגמרי ולא ידע שצריך לבדוק אחר היצה"ר ולכן אסור ללמוד לפני הבדיקה משא"כ בפורים הרי אם ילמוד בדביקות להשי"ת הרי אדרבה ירצה להיות בבחי' **עד דלא ידע לגמרי שבל"ז הוא בחי' אהבה שיש מי שאוהב וע"י שיהא עד דלא ידע יהי' בביטול יותר וכעין מה שאיתא בקדושת לוי פר' תולדות ואלה תולדות יצחק בן אברהם שיש דרגא של יראה שבטל לגמרי ומזה בא להתלהבות ומשלים מדתו של אברהם שהוא אהבה שאינו בטל במציאות וא"ש שע"י הלימוד יהא לו יותר חשק שיהא עד דלא ידע ואין לחשוש שישכח מזה, וז"ה ליהודים שנקרא יהודי ע"ש שכופר בע"ז דהיינו שחי בהאמונה ומודה ומבטל א"ע להשי"ת ובוזה הבחי' יכול להיות קודם אורה זו תורה ואח"כ שמחה ואין לחשוש שישכח מהשמחה כיון שהוא רוצה להיות יותר בטל ומבוטל.**

ו] ועפ"י פשט אפ"ל דכיון דקתני יעסוק מעט ויודע מתחלה שאסור ללמוד רק מעט אין לחוש שימשך, אך א"כ הוה חידוש שגם לפני בדיקת חמץ יהא היתר אם רוצה ללמוד רק מעט ומסתמא ז"א, ובאמת לפי הט"ז שם בס"י תל"א לק"מ שכתב רק בבדיקת חמץ כיון שהמצוה הוא תיכף בתחלת הלילה לכן אין ללמוד אבל מצוה שמצותו כל היום או כל הלילה אין אוסרין וא"כ א"ש בפשיטות.

ז] אפ"ל בדרך צחות שכיון שבנ"א מביאין משלוח מגנות או פושטין יד לצדקה ממילא יזכור שהוא פורים ולא ימנע מהסעודה.

ח] א"נ אפ"ל בדרך הלצה שלעולם אין שוכחין מלאכול ורק לקיים רצון ד' צריך זהירות יתירה שע"ז יש יצה"ר חזק שבא ומפתה לעשות מצוות אחרות ומשכיחו.

ט] ועוד אפ"ל בדרך דרוש שזה שצריכין ללמוד ילפי' ממש"כ אורה ושמחה ודרשי' אורה זו תורה לכן ילמוד לפני שמקיים שמחה, והרי מאורה ילפי' ג"כ שיש להדליק נרות בשעת הסעודה וע"כ צריך להדליק נרות כשלומד והרי הנרות יזכירו אותו שצריך לאכול דבשביל הלימוד אינו צריך להדליק נרות.

אוצר מכתבים

אמר רבא חמרא וריחני דפקחין – שתיית יין בפורים בקדושה מביא לחכמה

ואכתוב הערה אחת שלמדנו כעת במס' סנהדרין דף ע' ע"א דאמר רבא חמרא וריחני דפקחין פי' רש"י עשאוני פקח, ולכאורה צ"ב הלשון דפקחין, ונראה לי קצת לומר דלעיל מיני קאמר רבא 'אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם שסופו ליהרג עליו, ואח"כ קאמר רבא עה"פ ויין ישמח לבב אנוש זכה משמחו לא זכה משממהו והיינו דאמר רבא חמרא וריחני פקחין, וצ"ב שהאיך יאמר רבא על עצמו שהי' בבחי' זכה ולכן נעשה פקח ע"י היין, ונראה דמה שקאמר חמרא וריחני ביחד מרמז על פורים, דמדרכי מן התורה מנין דכתיב מר דרוך ומתרגמינן מרי דכיא, ור"ל שאם שותה יין ברעת הריח היינו לכבוד מרדכי בפורים, אז יכול להיות שיהא פקח, פוק חזי בגימטריא של 'חמרא וריחני' הוא ממש כהגימטריא של 'ברוך מרדכי' או 'ארור המן עם הכולל', ומה שאמר פקחין יתכן לומר הענין של פקחות לפי מה שמבואר בקדושת לוי בקדושה הראשונה שהאיברים של אברהם אבינו הי' כ"כ מקודשים שידעו מעצמם כל המצוות שצריכין לעשות וכן הי' במעמד הר סיני, אבל בפורים הי' הנס בתוך הטבעיים אבל נראה פשוט שאם מקבל התורה מאהבה עד שנעשה כמו מעמד הר סיני אז בוודאי זוכה שהרמ"ח איברין יתקדשו וישגו מעצמן כל התורה, ונראה שמה שאמר רבא פקחין הכוונה שהאיברין נתפקחו עד שנעשו חכמים מעצמם וידעו כל המצוות שהם צריכין לעשות, ולכן נקט פקחין ולא עשאוני פקח דפקחין הוא בגימטריא רמ"ח, לרמז שכל איבריו נתקדשו בבחי' פקחות כמו אברהם שהשיג הכל מאליו והוא בגימטריא ג"כ רמ"ח, יעזור הש"ת שנזכה לקדש ולטהר עצמינו מכל סיג ופגם וממילא נזכה למחייית עמלק ברוחניות עד שימחה שמו לגמרי מתחת השמים.

ונשמע ג' במסורה – גם בעסקו בעניני עוה"ז אפשר להגיע לאהבה ויראת ה'

יש מסורה שכתוב שלש פעמים 'ונשמע', נעשה ונשמע, ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ונשמע פתגם המלך בכל מדינות מלכותו, ואפשר לומר שאם יש כוונת השומע כמרומז בפסוק 'נעשה ונשמע' וגם יש כוונת המשמיע כמרומז בפסוק 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ד', אז זוכין ל'ונשמע פתגם המלך בכל מדינות מלכותו' היינו שצ"ז יהא הכרתו חזקה שגם כשילך בשווקים ורחובות ג"כ ישתוקק להתדבק בהקב"ה וזהו בכל מדינות מלכותו לא רק בעוסקו בתורה ומצוות רק גם כשעוסק בעניני עוה"ז יכסוף ויתאוה לאהבה וליראה את שמך, ובפרט במגילה כמבואר בקדושת

נמי במהרש"א חולין דף פ"ט ע"א אהא דתכלת דומה לים שהים הוא כלל עולם התחתון כפי טבע הבריאה שהי' העולם כולו מים עד מאמר יקוו המים וכו' עיי"ש, וכן ידוע דמים רומז לתאוות וזה צריכין להעלות עד בחי' של כה"כ.

וסיום הפסוק של ונשמע פתגם המלך הוא כי רבה הוא, רבה בגימטריא ר"ז זהו הסוד שיוצא משתיית יין, והוא הסוד שיש בעניני גשמיות שנראה כדבר נפרד מיחודו ית' אבל באמת הכל כלול בא"ס וזה נתברר ע"י היין שהוא הפנימית של הענבים, וזהו ונשמע פתגם המלך בכל מדינות מלכותו כמבואר לעיל שקאי על עניני עוה"ז שלעולם ישמע דבר ד', אכ"ה.

אין אדם טורח בסעודה ומפסידה – אף אחר מעשה העגל בנ"י עדיין היו ראויין לקבלה"ת

ההוא דאמר לקריבאי והיא אמרה לקריבה כפתיה עד דאמר לה תיהוי לקריבה אדאכלי ושתי אתא קריביה באיגרא וקדשה אמר אביי כתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב רבא אמר חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה. קידושין מה ב.

אפ"ל שידוע דאיתא במדרש בשעה שעלה משה למרום לקבל את התורה בקשו מלאכי השרת לפגוע בו צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם הקב"ה ראו זה שאכלתם אצלו בשר בחלב.

ולפי"ז אפ"ל דהגמ' מרמז כך, הוא - היינו הקב"ה, רצה ליתן לקרובו - היינו התורה שינתן להמלאכים שבשמים שהם קרובים יותר לדי', והיא אמרה - היינו התורה"ק אמרה, לקריבה - דהיינו בנ"י שהם שייכים יותר להתורה שכתוב שם יציאת מצרים וכן לא יהי' לך אלהים אחרים וכן זכור את יום השבת לא תשא כבוד את אביך וכו' כמו שאיתא בשבת דף פ"ח ע"ב, וזהו הכפתי' - דאיתא ברש"י שהכריחנו והודה לה לתנה לקרובה, שמהתורה מוכח ששייך לבנ"י, אדאכלי ושתי אתא קריבי' באיגרא וקידשה - פי' ע"פ המדרש הנ"ל בשעה שעלה משה למרום היינו בפשטות בהמ' יום שלאחר מ"ת, ובאותן מ' יום בסוף חטאו בנ"י בהעגל שכתוב שם בפר' כי תשא ויאכלו וישתו, וזהו אדאכלי ושתי אתא קריבי' באיגרא - היינו המלאכים שבשמים ורצו ליטול התורה ממה כלשון המדרש שבקשו לפגוע בו, וע"ז אמר רבא חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה - אפ"ל דאיתא במדרש בפר' יתרו פר' כ"ח אות א' כשרצו המלאכים לפגוע במשה אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישים הימנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, אמר הקב"ה למשה לא ניתנה לך תורה אלא בזכות אברהם שנא' לקחת מתנות באדם ואין אדם האמור כאן אלא אברהם שנא' האדם הגדול בענקים, וזהו שאמר אין אדם - היינו אברהם שנקרא אדם כנ"ל, טורח בסעודה ומפסידה - דלכאורה כיון שהיו מלאכים לא הוצרכו לאכול בכלל ואברהם אבינו הי' שלישי למילה הי' זה בשבילו טירחא שלבסוף נפסדה הכל שרק עשו עצמן כאילו אכלו, ולזה המשך בעמוד ד' <<<<

לוי קדושה הראשונה שזה החילוק בין מגילה לתורה דהמגילה מורה על עולם העשיי' והטבע שהנס הי' כ"כ מלובש בתוך הטבע, ולכן ע"י המגילה נשמע בכל מדינות מלכותו, שמרמו אפי' כשעוסק בעניני עוה"ז, ובמגילה קיי"ל שאפשר לצאת יד"ח כששומע אפי' מכמה אנשים ואע"ג דבגמ' ב"מ אומרים דתרי קלי לא משתמע מ"מ במגילה דחביבא עלי' יהיב דעת' לשמוע היטיב, וזה הרי שיש כוונת השומע וכן כוונת המשמיע, וזה מועיל שיהי' הכרה חזקה שיוכור תמיד בהש"ת ויפול עליו היראה והפחד ממנו כדברי הרמ"א בסי' א'.

וידוע שתכלת מרמז על יראה דתכלת דומה לים ים דומה לרקיע דדומה לכסא הכבוד במנחות דף מ"ג ע"ב, וע"י במאור ושמש סוף פר' שלח דכסא הכבוד היינו יראה, וכליל תכלת רמז שאפי' בעוסקו בעוה"ז נמי תהי' תמיד יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, ולכן דייקא במעיל כתיב ונשמע קולו בבאו אל הקודש, שמי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים שכוונתו הוא רק לפני ד', ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

וזהו נמי מה שאומרים שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי, והענין שדוקא שמחו ב'תכלת מרדכי', דזה מרמז שהיראה הוא תמיד ולא רק בעת התורה ותפלה, שכיון שתכלת דומה לים עד כה"כ הרי רואה תמיד פחד ד' לנגד עיניו, ועי"ז 'תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור', שאם היראה הוא רק ע"י תורה ותפלה אז יש להתיירא שלא יהי' לנצח שהאדם צריך לעולם הזה אכילה ושתי' וממילא יפסיק מדביקותו אבל כשראו תכלת מרדכי ידעו מזה ש'תשועתם ישאר לנצח', ולכן קבעו אותם ימי משתה ושמחה וכמעט שליכא עוד חיוב גדול כזה לאכול בכל השנה חוץ משבועות וערב יוהכ"פ ע"י בפסחים דף ס"ח ע"ב, והיינו משום שבו נתקן עניני אכילה והיינו ע"י שראוין בהענינים הכה"כ ע"י התכלת נשאר תמיד בלבו, וכ"ז הוא ע"י שמיעת המגילה שמתקנים השמיעה שירצה וישתוקק לשמוע.

והזמן קגרים שכ"א מכין עצמו להיות שומע ומקבל דהדר קבלוה ברצון בחי' של נעשה ונשמע ועי"ז נתקיים ונשמע פתגם המלך בכל מדינות מלכותו, ותיבת פתגם היינו ג"ם פ"ת פי' גם בעת אכילתו הפת, דהסעודה נקרא ע"ש הלחם, גם שם נשמע המלך וזהו הכח של פורים, וכן מה ששותין לבסומי בפוריא היינו בעת הסעודה דהרי מבואר בשו"ע סי' צ"ט במג"א ס"ק א' דיש פוסקים שיין שלפני הסעודה אינו משכר והי"ה בתוך הסעודה וע"כ א"א לקיים החיוב לבסומי רק בשותה לאחר הסעודה, והיינו לרמז ענין הנ"ל שלאחר שאכל הסעודה צריך לשנות 'עד דלא ידע' והיינו להעלות ולתקן כל עניני אכילה עד דלא ידע - בחי' של דביקות בא"ס ב"ה, וידוע הר"ת של בסומי הוא ס'מר מ'פחדך ב'שירי ו'ממשפטיך יראתי, והיינו מדת היראה שהוא התכלת שדומה עד הכה"כ, ועי'

אוצר המאמרים

עבודת שני שבתות לעשות תשובה במחשבה ובמעשה

רוח ממרום ויזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק וכו', ותקיים בו באמת השבועה שמשביעים תהי צדיק, ואם כן על דרך זה יש לומר גם כאן, ד'אל תשכח בלב' ע"כ היינו מואס הרע, דזכרון ושכחה הוא במוח, וע"כ שהלב ימאס בו באמת, ואז הוא דבר בתמידות, שאם הוא רק ע"י שעושה פעולות כמבואר בתניא, אז אינו בתמידות, רק פעם כאן ופעם כאן, ולכאורה הי' נראה ד'ואל תשכח בלב' זה יתקיים לעייל שימחה עמלק לגמרי, הרי אז ימאס כ"א הרע בתכלית, וכעת הוא עבודה של זכור בפה.

שתי שבתות כנגד עבודה בפה ובלב

אכן לפי דברי המאור ושמש שהתחלנו בו, דיש שני שבתות א' בפה היינו בשירות ותשבחות, וא' בלב, אפ"ל דבתחילה בשבת הראשונה קורין זכור בפה, היינו עשיית פעולות שימחה עמלק, ואז זוכין לשבת השניה שהיא בלב, שיהי' באמת מואס ברע, דשבת הוא מעין עוה"ב, ואז יזכה לבוא לידי ז'לא תשכח בלב'.

ולכן אם שמרו ישראל שני שבתות מיד הן נגאלין, שאם כל אחד ימאס ברע הרי יתבטל לגמרי בלי שום חיות, ובכל שנה מקיימין זכור בשבת בפה, ובפורים יש בחי' של מחיית עמלק בפועל ממש שהרגו אותם, וזוה השנה שחל בשבת אולי נזכה למחיית עמלק בלב שזוה שבת השניה, ונזכה לימיר הן נגאלין.

בפיך ובלבבך לעשותו

ובענין מה שכתבנו שע"י זכור בפה נזכה גם לקיים ואל תשכח בלב, נזכרתי ממעשה שמספר הגה"צ ר' אליעזר דוד פריעדמאן (שליט"א) [זצ"ל] רב דבית מדרשינו, שפעם הי' הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטריווקא זי"ע בסטאלין לרגל שמחת נישואין, ובשבת שבע ברכות התפלל עמהם, וכמובן שהי' התפילה בקול רעש גדול. לאחר תפלת שחרית עשה ר' יוחנן מראחמסטריווקא קידוש לעצמו עם חסידיו, והי' שם חסיד א' מחסידי סטאלין שחשב בעצמו שהיות ור' יוחנן ז"ל כבר זקן בא בימים, בוודאי לא ישאר שם עוד שבת, ע"כ ילך אצל קידוש אצלו, ושמע איך שחסיד א' שואל את רבו הרה"ק מראחמסטריווקא, מה הוא אומר על התפלה כאן. והשיב רבי יוחנן ז"ל: "יא, ווען דער הארץ איז דער ביי". וחסיד הנ"ל מחסידי קארלין שמע דבריו, ורצה להמליץ על חסידי סטאלין, אז אמר שרבו אמר דכתיב בפיך ובלבבך לעשותו, שאם הי' כתיב בלבבך ובפיך, אז לא היה אפשר לפתוח ה'פיו' עד שיהא 'בלבבך', אבל כיון דכתיב 'בפיך ובלבבך', ע"כ צריכין לומר 'בפיך' כ"כ עד המשך בעמוד אחרון >>>>

החמה כתב המהרש"א שם אצל יהושע שהי' ערב שבת, וראה בצרתן של ישראל שלא יחללו השבת עיי"ש, ובוודאי שגם במשה הי' כן, ובוודאי שזה שלא חללו שבת הי' הכח שיוכל להתגבר עליהם.

התיקון הוא ע"י שמירת שבת

ועי' עוד בספה"ק 'שפת אמת' (שנת תרמ"ו ועוד) שכתב שביאת עמלק בא ע"י חילול שב"ק, כמ"ש אילו שמרו בניי שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה, דכתיב יצאו ללקוט כו' ויבא עמלק, א"כ מבואר שע"י השבת יכולין לתקן ולזכור למחות שמו של עמלק, ולכן מקיש המדרש דנאמר זכור בשבת ונאמר זכור בעמלק, ותקנו חז"ל לקרות פר' זכור בשבת, דאז הוא הזמן של מחיית עמלק, כי שבת שמא דקודשא בריך הוא, וכבר נשבע שאין שמו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ולכן שבת הוא הזמן של מחיית עמלק (שם שנת תר"ג).

ע"י מחיית עמלק בפה, זוכין למדרגת צדיק

והנה מבואר עוד בשפת אמת (שנת תרנ"א) דאמרו חז"ל (מגילה יח.) זכור בפה, כי בכח הפה שניתן לבניי יכולין למחות זכר עמלק, והוא כח התורה, לכן תקנו לקרות פר' זכור בשבת שיש בו קרה"ת, שמתגלה כח התורה בשבת, וכן איתא בגמ' עה"פ ויסעו בני ישראל מרפידיים, שרפו ידיהם מן התורה, ולכן בא עמלק, והתקון לזה הוא בכח התורה, והנה המשך הדרש בגמרא שם הוא ז'אל תשכח בלב', ובפשטות הכוונה שע"י שזוכרין בפה שהוא כח התורה, זוכין לקיים ואל תשכח בלב, והיינו שיהא לו שנאה כבושה נגד עמלק, עד שימאס לגמרי כל מעשה שהוא נגד רצון השם, וזהו מדרגת צדיק כמבואר בתניא.

מדרגת צדיק להיות מואס הרע בתכלית

ואין לתמוה היאך אפשר לצוות על דבר כזה, והלא בחי' צדיק הוא מתנה מן השמים, שהרי אדם ע"י עבודתו אינו יכול להגיע רק לדרגת בינוני, זה לא קשה, דהא מבואר בתניא (פרק יד) על הגמ' שמשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, דהגם שאין כל אדם זוכה להיות צדיק, ואין לאדם משפט הבחירה על זה כל כך להתענג על ד' באמת, שיהי' הרע מאוס ממש באמת, ולכן משביעים שנית אל יהי רשע עכ"פ שבוה משפט הבחירה והרשות נתונה לכ"א למשול ברוח תאותו שבלבו וכו', אך אעפ"כ צריך לקבוע לו עתים ג"כ לשית עצות בנפשו, להיות מואס הרע וכו', וכשירגיל למאס את הרע יהי' נמאס קצת באמת וכו', ואולי יערה עליו

איתא בספה"ק 'מאור ושמש' (פר' החודש) בשם הרה"ק הרבי ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע, שהמנהג הי' בימי קדם, שכשסיים הקורא לקרות פר' ויקרא בפסוק 'לאשמה בה', היו הקהל עונין אחריו "לקל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי" שהוא ר"ת לאשמה בה, וזה צריך למודעי, מה ענין רמז זה לסיים פר' ויקרא, ועיי"ש שהאר"ך באריכות, דחז"ל דרשו משכו וקחו לכם, משכו ידיכם מע"ז, והנה התקון לחטא ע"ז הוא שמירת שבת, כדאיתא בחז"ל כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו.

והנה איתא בגמ' דאלו שמרו ישראל שני שבתות מיד היו נגאלין, ופירש שם דקאי על שני שבתות שלפני הפסח, שאז יכולין לתקן החטא של ע"ז. כי יש שני חלקים במחשבה ובדיבור, ובשבת הראשון מתקנין חלק המעשה, שהשבת הוא בחי' מלכות פה. ועקימת שפתיו הוה מעשה, ע"י מה שאומר שירות ותשבחות בשבת בדו"ר הוא מכפר לו עון המעשה, ובשבת השני שהוא שבת הגדול מסטרא דבינה עולם המחשבה, תקנו מה שפגמו במחשבה וכו'.

ולכן נקט רשב"ג שואלין ודורשין קודם הפסח "שני שבתות", מפני שעיקר תלוי בתשובה של אותן שני שבתות, כדי לתקן גם העונות במחשבה ובמעשה, כדי שיוכו לגאולה השלימה, כמו שזכו אבותינו אז, ולכן קורין קרבנות לפני פסח, לכפר על המחשבה והמעשה, דעולה מכפר על הרהור הלב, והעיקר מה שהרהור צריך כפרה הוא ע"ז, וכן צו רומז על ע"ז כדרשת חז"ל.

ולכן מסתיימת פר' ויקרא בפסוק 'לאשמה בה', שהוא הר"ת של לקל אשר שבת, דשבת הוא התקון על ע"ז עיי"ש שהאר"ך עוה, וסיים: וכשנזכה לשמור שבת כהלכתו, נזכה לגאולה העתידה, כמ"ש ז"ל אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין, עכתד"ק.

מלחמת עמלק הייתה בערב שבת

והנה כל זה הוא בשנה פשוטה, שאז חל פר' ויקרא ופר' צו סמוכין לחג הפסח, אבל בהאי שתא דבר פשוט לכאורה דהשני שבתות קאי על אלו השבתים שבהם מקיימין מחיית עמלק, היינו פרשת זכור ושושן פורים הבעל"ט, דהנה ידוע שעמלק בא להלחם בערב שבת, כדאיתא בתנא דבי אליהו (פרק ב): והיכן מצינו שעמדה לו חמה למשה, בשעה שעשה מלחמה עם עמלק, שנא' ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, וכי עד אותה שעה לא בא השמש, שכתב עד בא השמש, אלא זה חמה שעמדה לו למשה, וזהו דלא כמ"ש רש"י בע"ז רף כ"ה ע"א ד"ה למשה) שזוה היה במלחמת סיחון, אלא כאן מבואר שזוה הי' אצל עמלק, ולענין עמידת

אוצר פנינים בדרך צחות

אורה זו תורה לכן מכפילים ד' פעמים

יש ניגון שמכפילים כמה פעמים 'אורה', ובדרך צחות יש לומר שיש בזה רמז שצריכין לחזור על לימודו בתורה תמיד, ולכן כופלים תיבת אורה ד' פעמים, דכידוע שיש ללמוד לפחות ד' פעמים.

מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק

אפ"ל בדרך צחות, שזה הי' עונש להמן כמו שאומרים שהעונש הכי גדול למי שאינו לומד להושיבו בשיעור שאין שם שעון ואינו יודע מתי יגמר, והרי בבני ברק לא הי' שעון כפי המובא בהגדה של פסח במעשה שהיו מסובין בבני ברק עד שבאו תלמידיהם ואמרו הגיע זמן של שחרית, יש ללמוד מזה שלא הי' להם שעון ולכן נתאחרה ציוסקם הסיפור יציאת מצרים עד הבוקר.

בענין המנהג לבוש מסיכות בפורים

אפ"ל בדרך צחות, שאיתא שהמן הי' צריך לספר שערות ראשו של מרדכי כי אסתר ציוותה לכל הספרים בעיר לסגור חנויותיהם, ואי' בגמרא שאסור ליהודי להסתפר ע"י גוי מחמת סכנת נפשות וכשאינו לו ברירה אחרת יסתכל במראה, ואי' בשו"ע שאסור להסתכל במראה משום 'לא ילבש' ולכן לבש מרדכי מסיכה על פניו כדי שיוכל להיזהר מהמן ושלא יראה את פניו.

וינשאהו רומז לחמץ

שמעתי בדרך צחות שהמן הי' חמץ כדכתיב וינשאהו, וא"כ יש להקשות ממש"כ ועושי המלאכה אשר למלך מנשאים את היהודים וגו' האם אפ"ל שהיהודים הם בגדר חמץ, אבל התי' הוא דהיהודים יש להם חמימות של רותחין ואז א"א שיהי' חמץ כדין חלוטה ברותחין אבל המן שהוא בכלל אשר קרן שפיר נעשה חמץ ע"י התנשאות ופשוט.

קיבוץ ממון ביום הפורים בעת התפלה

בדרך צחות מה שהולכים כ"כ לקבץ מעות היום בביהכ"נ ובביהמ"ד עד שכמעט א"א להתפלל, הוא ע"ד שאיתא על ויעבור מרדכי שלא אכלו מצה ומרור שהי' עסוקים בתענית ועי"ז נעשה רעש שהי' חסר כ"כ מצות וראו בשמים צורך הגדול של כלל ישראל, ונתבטל הגזירה, וכ"כ בפורים כשחסר כח התפלה מחמת הצדקה שואלין בשמים למה אין מתפללין ומשיבין להם שיש כ"כ נצרכים ועניים והם מונעים מלהתפלל כראוי, ועי"ז נתעורר בשמים הכח הגדול שיש לבנ"י ונשפע שפע גדול שבנ"י לא יצטרכו זה לזה ולא לעם אחר ואז יוכלו כולם להתפלל כראוי.

זכירת מחיית עמלק על ידי היין

בדרך צחות מה ששותין בפורים היינו דבשבת איתא זכרהו על היין וממילא פורים שהוא זמן של מחיית עמלק מקיימים הזכרהו על היין רק דבשבת כתוב 'לדעת כי אני ד' מקדשכם' לא שייך להיות עד דלא ידע ולכן שותין במשורה, אבל בימות החול שפיר יוכל להיות עד דלא ידע מכל וכל.

דגים רומז למחיית עמלק לרמז שצריך עינא פקחא שלא ליפול לרשתו של עמלק

אומרים בהסליחות של תענית אסתר בהפזמון לוחם וניניו התלו מצלבים כבחירות דגים חרוז תחובים, יל"ע במה שממשיל תלייתם לחרוזות דגים מהו הקשר מזה לזה, ובדרך צחות אפ"ל דגים יש להם ברכה שפרים ורבים, ושמעתי אמרים בדרך צחות שעל בית הקברות של עכו"ם נכון לומר 'פרו ורבו ומלאו את הארץ' שהמתים יפרו וירבו, ולכן כשתלו אותם ממשילים לדגים שיפרו וירבו המתים.

(ולפי האמת נראה לומר דהנה דגים יש להם עינא פקחא שאין סוגרים עיניהם לעולם, והנה כבר כתבנו שקליפת עמלק הוא ענין של שכחה לשכוח תמיד מה שעושים, בין בתפלה לשכוח תמיד שעומד לפני ד' ובין בתורה לשכוח זה שלומדים תורת ד', ולכן להכרית עמלק צ"ל האדם תמיד בעינא פקחא ולא יסגור עיניו תמיד.)

וכבר כתבנו שפורים הוא אמונה שמרמוז על רגלים, ואפ"ל דזכור בגימטריא רג"ל, שצריך לזכור תמיד האמונה עד שירגיש בעצמו שהוא בבחי' רגל וגם נרמז מל' רגילות שירגיל עצמו תמיד לזכור בד' ועי"ז כורתין העמלק שמרמוז על ספק שהוא היפך מהאמונה)

מחשבת המן למנוע מבנ"י שני ימים של יו"ט נהפך

בפיוט אשר הניא כי פור המן נהפך לפורנו, אפ"ל קצת והוא בדרך צחות דאומרים העולם מה שאמר המן טף ונשים ביום א' שידע שמכל גזירה על בני ישראל שניצלו נהפך אח"כ לחג, לכן רצה שיהא רק יו"ט יום א' כשהי' לו מפלה..., אבל באמת הי' שני ימים שנעשה גם שושן פורים היפך ממחשבתו ולכן אומרים פורים בל' רבים שנעשו שני ימים וזהו פור המן מל' יחיד נהפך לפורנו בל' רבים.

רמז בענין המן טאש

מה שעושיין המן טאש אפ"ל בדרך צחות שידוע שכשהולכין לקבץ מעות צריכין ב' כיסין א' למעות וא' לבזיונות ואמרו צדיקים שהכיס של בזיונות צ"ל יותר גדול מהכיס של מעות, והרי פורים הוא זמן לקבץ מעות ולזה עושיין אותו עם ג' כיסין לרמז שבפורים צריכין ג' כיסין א' למעות ושנים בשביל בזיונות שכיון שהבזיונות הם גדולים מהכיס של מעות הרי ממילא צריכין ב' כיסין לזה כשהכיסים הם שוין.

עוד בענין הנ"ל

בתפלת אשר הניא אומרים 'ראית את תפלת מרדכי ואסתר'. בפשטות ק' 'הייל"ל שמעת את תפלת וכו'', ויתכן לומר קצת בדרך צחות דמבואר ברש"י פרי מקץ עה"פ אשר האלקים עושה הראה את פרעה דשבע שני השבע שהי' קרוב כתיב הגיד לפרעה ושני הרעב שהי' רחוק כתיב הראה את פרעה, והנה בעת שנוהגים לקבוץ מעות ביום הפורים כמעט שא"א להתפלל ולזה אומרים ראית את תפלת מרדכי ואסתר היינו בזמן הזה רואה הקב"ה ממרחק מה שהתפללו אז מרדכי ואסתר וזה ישלים מה שנחסר לנו מתפלותינו ע"י מצות מתנות לאבינונים ושאר מצות היום.

ע"י קושיות מתעוררים דינים אלא צריך לסמוך ולבטוח בה'

קלי קלי למה עזבתני וכבר כתבנו בענין זה האיך אנו מקשיין קשיות חלילה על השי"ת, ואפ"ל בדרך צחות דבהנגון אומרים שני פעמים 'למה', וזה הפי' שמקשה 'למה' ועי"ז מתרץ 'למה' משום שאתה מקשה למה לכן עזבתני שאין להקשות קשיות, וי"ל עוד דבאמת תיבת למה עולה ע"ה כמנין בטחון והיינו דלמה הוא היפוך הבטחון שהבוטח אינו מקשה ואז אין הקב"ה עוזבו, אבל אם יש לו קשיות נעשה בחי' של עזבתני, ואפ"ל דמספר ההרוגים של כל המקומות הי' שבעים וחמש אלף להורות שנהרגו על שלא הי' להם בטחון בד' ותמיד היו שואלין למה כך ולמה כך וצריך האדם להרגיל עצמו שלא יהא לו שום קושיות.

עוד בענין הנ"ל

במה שמזמרים קלי קלי למה עזבתני כאלו מסיימין בקושיא הוא פלא קצת וכבר העירנו בזה ואולי אפ"ל ע"ז הדרך דעזבתני הוא בקשה שיעזוב אותנו כלשון 'עזוב תעזוב עמו', ולמה הוא קשיא עלינו למה אנו נראין כך, ולכן מבקשיין עזבתני ולהתרגום שפי' שם ג"כ מל' עזיבה הכוונה הוא שמבקשיין שהקב"ה יעזוב מה שבלבו עלינו כפי' התרגום שם ועי"ז יהא לנו פנים אחרים.

נתינת צדקה בפורים

מה שאומרים חייב איניש לבסומי עד דלא ידע דהגימטריא של 'עד ידע' עם הכולל של ב' תיבות הוא ק"ס כהגימטריא של כס"ף, וקאמר ד'לא' דהיינו ש'כסף' לא יהא נחשב בעיניו לכלום, ולזה צריכין לבסומי עד שיוכל לוותר על כספו וכן רואין שבני ישראל נותנין כ"כ כסף כמעט בלי חשבון.

שיש בו כמה דיוקים, חדא, מהו 'וכל קרני רשעים אגדע', וכי מה איכפת לן שיהיו לרשעים קרניים כמו לבהמה. ועוד, מהו 'תרוממנה קרנות צדיק' וכי יש קרנות לצדיק [ומש"כ (שם ק"ב ט) 'קרנו תרום בכבוד', אפשר שהוא מלשון קרן עור פניו, אך כאן שכתוב בלשון רבים קשה לומר כן]. והנה נהגו לומר אחר פסוק זה, פסוק (שם ק"ב יח) 'אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו'. וגם בפסוק זה יש לדקדק, ראשית, אומר 'אלביש בושת' שהוא קצת תרתי דסתרי, כי הלבושים מכבדים את האדם, וכמו שאמרו (שבת ק"ג:) 'שר' יוחנן היה קורא לבגדיו 'מכבודתי', וכן בב"ק (פ"ה) מבואר, שבהיות האדם ערום, הבושת מרובה. ועוד, מהו 'ועליו יציץ נזרו', דלכאורה היה לו לומר 'יציץ נזר'.

וייתישבו אלו הדיוקים, ע"פ מה שכתב בספר בני יששכר (חודש אדר מאמר ב' אות יד) לבאר הא דכתיב רשעים בלשון רבים וצדיק בלשון יחיד, דקרני רשעים רומז לקצוות של מילת רשעים שהם אותיות ר"מ, שהוא בגימטריא עמלק, ור"ל שכשיכרת עמלק תרוממנה קרנות – היינו הקצוות של מילת צדיק שהם אותיות ק"ץ, והיינו, שאז יהיה קץ העתיד ויבא משיח צדקינו. וכמו שאמרו ז"ל (תנחומא תצ"א י"א) אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שיכרת זרעו של עמלק. ויש להוסיף על דבריו, שרם הוא לשון גיאות ועל כן הוא גימטריא של עמלק, וכדאינא בספ"ק (מאור ושמש פרשת תצוה) שקליפת עמלק היא גאווה. ואף זה נכלל ברמז הפסוק, שכשכתרת גאווה הרשעים יהיה הקץ.

המשך בעמוד הבא >>>>

לברכו על שזכינו לפורים בגרמתו, אך הקללה היא על שגרים חילול ה' כה גדול, שמשעה שנשלחו האגרות ראשונות ועד שנתבטלו, חשבו כל העמים שלא יזכר שם ישראל עוד, וקצרה ידו מהושיע ח"ו. והוה גם הביאור במה שמקוננים על עשרה הרוגי מלכות בט' באב וביום הכפורים, דאף שאמרו חז"ל (פרקי היכלות ח ד) שבאמת לא נהרגו אלא נתחלפו בשרים אחרים, מכל מקום יש לנו לקונן, כי האומות חשבו שנהרגו, ונגרם מזה חילול ה' גדול ונורא.

אחשוורוש נהג כדרך הרשעים שמתפארים במעשיהם בחוץ

ויאמרו נערי המלך יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה.

ויקבצו את כל נערה בתולה וגו'. והקשה אחד מהתלמידים, כיון שבקשו רק בתולות, למה לקחו את אסתר שהיתה בעולה, וכדאינא בגמ' (מגילה יג:) על הפסוק (לקמן פסוק ז) 'לקחה מרדכי לו לבת', אל תיקרי לבת אלא לבית. וכמו כן קשה, דבתרגום שני (פ"ב פ"ח) מבואר, שמרדכי החביא את אסתר, ולמה החביאה כיון שביקשו רק בתולות. ועיי' בחתם סופר (שמות, למגילת אסתר) שעמד בזה, ותירץ בדוחק. אך גם לדבריו לא נתיישבה הקושיא השניה.

ונראה ליישב, ובהקדם לבאר הפסוק (תהלים ע"א) 'וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק'.

בישראל, שיש בהם בחי' חכמה שהיא למעלה מבחי' התורה. דהנה, חכמה ענינה ביטול כמבואר בבאר מים חיים שם, וביטול הוא דביקות גמורה בא"ס ב"ה. וכשראה המן עד היכן מגעת מעלתם ורוממותם של ישראל שיכולים להדבק דביקות גמורה בהקב"ה, נתמלא קנאה וחיימה. והוה גם ענין הפור שעשה המן, דהמן היה חפץ לנתק הקשר שבין הקב"ה וישראל, ועל כן הפיל פור שהוא למעלה מטעם ודעת, בכדי להבין אם יש סיבה לבחירת הקב"ה בישראל, או שהוא בגדר אין טעם ברצון. ונתברר לו שגם בגורל שאין בו טעם ורצון עודנה קיימת אהבת ובחירת הקב"ה בישראל ואכמ"ל. (ועיי' בספר בני יששכר לחודש אדר מאמר ד אות ג.)

ויתכן לומר עוד, שמרדכי נתכוין לתקן בזה את הפגם של שאול, שהשאיר זרע לעמלק. דהנה, שאול נתכוין גם הוא לבחי' עבירה לשמה, ועל כן השאיר זרע לעמלק בכדי שיצא ממנו המן, שעל ידו יקבלו ישראל את התורה מאהבה. וכידוע שכך פירש הרה"ק מרו"ן זי"ע, מה שאמר שאול לשמואל (שמואל-א טו יג), 'הקימותי את דבר ה'. אך לא נתקבלו מעשיו לרצון כמבואר שם ששמואל לא הסכים למעשיו, ועל כן מאסו ה' מלמלך על ישראל. ויתכן הטעם, ששאול לא היה שלם במידת חכמה העליונה, כי מרדכי בא משבט יהודה שהוא בחי' מלכות דלית לה מגרמה כלום (וזה"ק ח"ב מג.), והוה מידת החכמה שהוא ביטול כנ"ל. אך שאול הוא משבט בנימין שהוא כנגד יסוד תאנה (וזה"ק ח"א קנ"ג), ואין זה ביטול בתכלית. וכיון שלא היה במדרגה עליונה זו, היה לו לקיים את דבר ה' ככתבו וכלשונו. ופגם זה תיקן מרדכי שהיה גם משבט יהודה וגם משבט בנימין, ומתוך שהיה בבחי' חכמה בשלימות, קיים ענין עבירה לשמה כראוי. והוא רחום יכפר עוון וכו'.

הבהלה היתה כדי למנוע חילול ה'

הרצים רוכבי הרכש האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים.

פירש"י שהיו ממהרים אותם לעשות מהרה לפי שלא היה להם פנאי, שהיה להם להקדים רצים הראשונים להעבירם. ויש להוסיף על דבריו, שעל כן נכתב כאן 'מבהלים ודחופים' שבכך יעבירו את הרצים הראשונים שלא נכתב בהם אלא 'דחופים'. אמנם עדיין אינו מובן, דמה בכך שגיעו הרצים הראשונים לפניהם, הלא מועד הגזירה לא היה אלא לשנה הבאה ביי"ד אדר, ואז עדיין היו עומדים זמן רב קודם לכן וכמו שכתוב לעיל (פסוק ט) שהיה כ"ג סיון.

ושמעתי לבאר, שהוא בכדי שלא יחרדו ויצטערו היהודים כשיקבלו האגרות הראשונות. ועוד נראה שהיו בהולים בכדי שיפסק החילול השם הנורא שנגרם כשיצאו האגרות ראשונות, ואמרו הגוים איה נא אלוקיהם. ובזה מבואר מה שמקללים את המן וכבר הקשינו דאדרבה היה לנו

אוצר מכתבים

המשך מעמוד ד'

אדם טורח בסעודה ומפסידה, ולכן דייקא בפורים יש להדר יותר שלא להפסידה, ומ"מ מי שמקיים היעד דלא ידע' ולבסוף מקיא אין זה באמת בגדר של מפסידה, שהרי קיים מצות חז"ל ואיזה חסרון יש בזה אם מקיאו, ובפרט לפי מה שאינא בסה"ק ד'עד דלא ידע' היינו לבטל הדעת לגמרי להשי"ת שלא יהא לו שום דעת של עצמו, הרי בדרגא כזו אפשר לזכות להתורה גם בלא הסעודה של אברהם, שרק ע"י חטא העגל רצו המלאכים לזכות בהתורה כמו שנתבאר לעיל אדאכלי ושתי, ולזה הוצרך משה רבינו להשיבם, אבל אם הוא למעלה מטעם ודעת ליכא שום מציאות של חטא אז זוכה להתורה מצד עצמו ולכן יכול להיות טורח בסעודה ומפסידה ואין כ"כ חסרון בהקאה, ורק למי שלא הגיע לזה הדרגא ויש אצלו עדיין מציאות של חטא חלילה אז צריך לסעודתו של אברהם וכהכלל דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה ולכן יזהר שלא להקיא מה שאוכל.

ונראה שאחשוורוש שעשה סעודה שמונים ומאת יום ולבסוף הרג את ושתיהי' בגדר טורח בסעודה ומפסידה ולכן קאמר הפסוק ונשמע פתגם המלך וגו' כי רבה היא שאצל אברהם הי' בגדר של אין אדם טורח בסעודה ומפסידה שעיי' זכו להתורה.

אמר שלא הי' הפסד שעיי' זכו למת"ת ועיי' לא יכלו המלאכים לפגוע במשה כמדרש הנ"ל וזה הי' התשובה להמלאכים שרצו לפגוע במשה וליטול התורה ממנו שהם קרובים של הקב"ה לקדש התורה, ואביי אמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב - באמת צ"ב קצת הלשון שארית ישראל דאה"נ דהוא לשון הפסוק אבל כאן אינו נוגע הענין של שארית ישראל דמיירי מבני ישראל ממש, וגם תחלת הקרא לא יעשו עולה אינו נוגע כ"כ שהעיקר הוא שלא ידברו כזה וכיון שהסכים לקרובה אין לחשוש שחזר מדיבורו, ולהנ"ל יתכן לומר דקאי עיי' שרצו המלאכים את התורה מדאכלי ושתיהי' דהיינו שחטאו בהעגל וע"כ הי' להם טענה שמגיע להם התורה אמר אביי שארית ישראל היינו אפי' הערב רב וכ"ש בני ישראל לא יעשו עולה שהעגל לא הי' עיי' כדפי' המפרשים שרצו רק א' שהיה במקום משה, וממילא ולא ידברו כזב - שמה שאמרו נעשה ונשמע לא הי' שקר ושוב אין להם שום טענה להמלאכים שיוכלו ליטול את התורה.

ואפ"ל בדרך צחות דבבעלזא לא נהגו לשתות כ"כ עד שישתכר, דעפ"י רוב עיי' השכרות מקיאים מה שאוכלין והוא בחי' של 'טורח בסעודה ומפסידה' וכל קבלת התורה הי' רק משום שאין

ולדבריו נתיישבו כמובן כל דקדוקינו בפסוק, אך נראה לבאר לפי דבריו גם את הפסוק השני, דמה שאמר, 'אויביו אלביש בשת', היינו שמתכתב רשעים - אחר שנגרעו קצוותיה - נשאר אותיות שעי, ואת אותיות אלו מלבישים ומקיפים באותיות 'בשת' ונעשה 'בעששית', שהיא כלי זכוכית שניתן לראות את הנמצא בתוכו (עיי' או"ח ס"ה עה ס"ה). [זהו רמז באומרו 'אלביש', שכמו לבוש המקיף את האדם בראשו באמצעותו ובסופו, כך מקיפים אותיות בשת את אותיות שעי, בתחילתם באמצעותם ובסופם]. ור"ל, שזה יהיה עונשם של הגאים, שתתגלה פנימיותם לעין כל, ויראו שאין בהם כל ערך, ואין לך עונש גדול מזה לגאים, שכל חפצם הוא להתפאר ולהראות חשיבותם.

ומסיים הפסוק 'ועליו יציץ נזרו'. וביאורו, ע"פ מה דאיתא בפסחים (כג). דפריך לר' אבהו דס"ל שכל מקום שנאמר לא יאכל אסור הנאה במשמע, והרי נזיר דכתיב לא יאכל, ומותר לו ליהנות מן היין. ומשני, שאני נזיר דכתיב נזרו - שלו יהא. ולזה רמז כאן, דהצדיק אף שהוא פרוש ומובדל מעניני עוה"ז, מ"מ סובביו נהנים ממנו. וזהו הפכו של הרשע, שהרשע כשילבש בשת ופנימיותו תתגלה לכל, הרי מחמת צחנתו לא יוכלו לעמוד בני אמה שלו, וכמסופר מא' מגדולי החסידים שסבל מהרהורים רעים, והחליט שיספר כל מחשבה העוברת בראשו בקול, וכך עשה. ואמרו, שבאותם הימים לא היה אפשר לעמוד בד' אמותיו. אך הצדיק הוא להיפך, שלמרות פרישותו נהנים הבריות ממנו וחפצים להתדבק בו.

ונחזור לענינו שלהאמור יש לתרץ קושייתנו, דהנה אחשורוש היה ג"כ קליפת עמלק, ולא עוד אלא שהוא היה עיקר קליפת עמלק, ועל כן כששאל מי הוא זה ואיזה הוא, רצתה אסתר להצביע עליו, אלא שעדיין לא הגיע הזמן להכרית את עמלק כליל, ועל כן בא מלאך וסטר ידה כלפי המן כמבואר כ"ז בגמ' (מגילה טז). וכן משמע מדברי חז"ל, שאחשורוש היה שונא לישראל יותר מהמן, יעויין במה שאמרו משל לתל וחרץ (מגילה יד). וא"כ, בודאי היה מושרש במידת הגיאות, ועל כן מתחילה ובפומבי אמרו משרתיו, יבקשו למלך נערה בתולה כי לא נאה הדבר לבקש בעולה שהיא אשת איש, אך בסוף דבריהם אמרו, והנערה אשר תיטב בעיני המלך וכו', ורמזו בזה שאם תיטב איזה נערה, הגם שתהיה בעולה, ג"כ תמלוך תחת ושת.

בפורים נתגלה שהתורה הוא אורה

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

איתא בגמ' (מגילה טז): 'אורה זו תורה, שמחה זה יו"ט, ששון זו מילה, ויקר אלו תפלין'. וידוע מה שאמר החידושי הרי"ם, שלכאורה אינו מובן למה הוצרך לומר כל אלו הדברים בדרך רמז, ולא אמר ליהודים היתה תורה ויו"ט וכו', ותירץ שמצות אלו עצמם היו לישראל גם קודם לכן, אלא שעכשיו נתחדש ברגשות לבם שהתורה היא אורה, והיו"ט הוא שמחה וכו' ודפח"ח. ונראה להוסיף על דבריו,

דלא זו בלבד נתחדש להם שהתורה היא אורה, אלא שאין עוד דבר המאיר מלכדה, ועל כן נכתב ליהודים היתה אורה! ולא נתפרש מהי האורה, כי ברור הוא שאורה זו תורה, וכן שמחה היא יום טוב כי אין עוד דבר המשמח וכו'.

ולפי דבריו יבואר מה שאמרים במוצאי שבת בהבדלה 'ליהודים היתה אורה ושמחה וכו' כן תהיה לנו, שלכאורה אין הלשון מדוקדק, דהא נמנו כאן דברים הרבה והוי ליה לומר 'כן יהיו' בלשון רבים, ולא 'כן תהיה' שהוא לשון יחיד. [ומה דכתיב ליהודים היתה' בלשון יחיד לא קשה, דכן דרך הכתוב שקודם הרבים אומר לשון יחיד וקאי על הראשון שבהם ואח"כ נוספים השאר, וכמו דכתיב (שמות ד טז) 'וילך משה ואהרן'. אך כאן שמדבר אחר הרבים הרי קאי על כולם, והיה צריך לדבר בלשון רבים].

ולדבריו שנתכוין הכתוב לומר שהיתה להם אורה בתורה ושמחה ביום טוב וכו' אתי שפיה, כי כל אלו הדברים תלויים הם במידת דביקות האדם בבואו, שכאשר האדם קרוב להקב"ה התורה מאירה לו והיו"ט משמח את לבו, ובאם הוא רחוק ח"ו ממילא נאבד לו הרגש בכל דבר שבקדושה. וזהו שאמרים 'כן תהיה לנו', שהיא בקשה מהקב"ה שכמו שנתקרב ליהודים בימים ההם ומתוך כך זכו לאורה ושמחה וששון ויקר, כן תהיה לנו ונהיה דבקים בך, וממילא יאירו לנו התורה והמצוות.

אוצר המאמרים

»»» המשך מעמוד ה'

שיהיה ג"כ 'בלבבך', וה"ה לענינו שצריכין לקיים הזכור בפה ע"י תורה ושירות ותשבחות, עד שנזכה ליואל תשכח בלב'.

ע"י מחיית עמלק יתמו חוטאים

ואפשר להמתיק עוד בפסוק לאשמה בה, עם הר"ת של לקל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי, שזהו מחיית עמלק כמבואר לעיל, לפי מש"כ השפ"א (שנת תרמ"ט סוף ד"ה איתא) שכל המכשולות שעברו על בני' בכלל ובפרט, כולן באין מכוח של אותו רשע. דכתיב אשר קרך בדרך, וכשיתאבד זכרו מן העולם יתמו חוטאים.

ויש לפרש בזה את הפסוק בהפטרטה, שאמר שמואל 'והחרמת כו' החטאים את עמלק' וק' תרתי, חדא, מה הוא חטאים, חוטאים הוה ליה למימה, ותו, וכי עמלק חטאים הם, פושעים ומורדים הם. אך יתכן לפרש שרמז לו כי באיבוד אותן הרשעים יתמו החוטאים והשגגות ומכשולות של בני ישראל.

ע"י שמירת שבת זוכים למחיית עמלק

וזהו הרמז כאן, שע"י שמירת שבת שזוכין למחיית עמלק, יזכה שיכפר כההן מכל אשר יעשה לאשמה בה, שינצל מכל מיני חטאים אפי' השגגות, ובפרט בפורים שהוא זמן של אהבה וזודונות נעשו כזכיות, וכל שבת נמי יש בחי' אהבה, שפיר ניצל מכל החטאים אפי' השגגות שכבר עשה, שהכל נתהפך לזכיות.

אוצר של יראת שמים

»»» המשך מעמוד א'

ברענו אולי למד הרבה אין קוראין לו בכלל, והנה דרשו חז"ל ויקר אלו תפלין, ובפשטות אינו מובן השייכות של ויקר לתפלין, ואולי מותר לומר דאיתא בז"ק עה"פ ויגש אליו יהודה שס"ת הוא שו"ה מרמז לאברהם יצחק ויעקב דאברהם ניתוסף אות ה', וביצחק לפעמים כתיב ישחק הרי ש', וביעקב כתיב לפעמים מלא ו', הרי שו"ה, ויקר עם הכולל הוא ש"א כמו שו"ה, והיינו שתפלין הוא מל' דביקות שמי יכול להתדבק להקב"ה, אלא מי שידוע שאין לו כלום מעצמו רק מה שירש מהאבות הקדושים או יתדבק בהש"ת, וזהו נמי ויקרא שהוא בגי' ש' אי"ו והיינו ששואל לעצמו אי - היכן הוא עומד בזה העולם, האיך ירד כ"כ פלאים לדרגא תחתונה כוו שאני עומד כעת, ואז הוא ויקרא לשון חבה, אבל אם חסר האלף דהיינו האלופו של עולם אז הוא בגיאות וישות אז הוא מלא טומאה ח"ו כמו בלעם ואין כאן חיבה רק כמו עמלק שהוא ר"ם, וע"י מחיית עמלק זוכין להגיע לשפלות האמיתי ולשאל א"ע תמיד איכה ומתי תעלה קצת בתורה ויר"ש והש"ת יעזור שנזכה לתקן מעשינו מתוך שמחה והרחבת הדעת.

אז דופק באופן רך וקל ולאדם כזה יש חשק ליתן, וזהו נמי כאן לענינו שאם פושט יד באופן כנ"ל שידוע שעומד אצל הדלת ואין לו שום דבר טוב הן בת"ת הן בתפלה הן בשאר מצות ומעש"ט אז וודאי נותנים לו משא"כ כשהוא באופן האחר, והרי כששותין נתגלה הפנימיות באיזה אופן הוא ונתגלה היד היו"ד דל"ת שעומד אצל הפתח ממש או שהוא רחוק מאוד מן הפתח ועי"ז יתחנן וידבר לפני המלך קלי קלי למה עזבתני, הרי יש כאן תועלת גדול.

ומה שבבעלזא לא שתו הרי ידוע שבבעלזא הי' כו"כ תורות בעניני ענוה, שהוא אדם הגרוע ביותר ולכן גם בלי שתי באו להתכלית שידע שאינו כלום ויבקש מקירות לבו השיבנו אבינו לתורתך אבל אנחנו בעוונותינו הרבים שאנו מלאים [עכ"פ אני לעצמי] ישות וגיאות ואנוכיות הרי צריכין קצת יין שיתגלה האמת לאמיתו שיכיר מציאותו האמיתי באיזה שפלות הוא עומד, אך מה אעשה שהיין אינו מועיל אצלי כלום והכל נשאר כמו שהי' אך בכל זאת אולי בזה השנה נבא להתכלית הנרצה.

וזהו ויקרא אלף זעירא שאין הקב"ה קורא רק למי שחושב שהוא אלף זעירא שלמד רק מעט מן המעט אבל מי שעולה